

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2024-03-21

Närvarande: F.d. justitierådet Sten Andersson samt justitieråden
Ulrik von Essen och Cecilia Renfors

En arbetslöshetsförsäkring baserad på inkomster

Enligt en lagrådsremiss den 15 februari 2024 har regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om arbetslöshetsförsäkring,
2. lag om ändring i lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring,
3. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
4. lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta,
5. lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor,

6. lag om ändring i lagen (1997:240) om införande av lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor,
7. lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift,
8. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
9. lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter,
10. lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten,
11. lag om ändring i lagen (2006:469) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen,
12. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kansliråden Lina Konradsen och Mats Rundström samt rättssakkunniga Lisa Willman.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag om arbetslöshetsförsäkring

2 kap. 8 §

Av 2 kap. 5 § följer att en företagare som huvudregel inte har rätt till arbetslöshetsersättning. I 6 § anges när en sökande ska anses som företagare. En förutsättning för detta är att sökanden bedriver sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229). Det innebär, motsatsvis, att när näringsverksamheten

upphör, ska sökanden inte längre anses som företagare. Detta modifieras dock, såvitt nu är av intresse, genom bestämmelserna i 2 kap. 8–10 §§ i lagförslaget. I 8 § sägs att en sökande inte längre ska anses vara företagare när näringsverksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten. Enligt 9 § får, om näringsverksamheten har upphört enligt 8 § och därefter återupptas av sökanden eller en närstående till denne, en ny bedömning av om verksamheten har upphört göras tidigast tre år från det att verksamheten återupptogs. Slutligen sägs i 10 § att en sökande inte heller ska anses vara företagare när näringsverksamheten vid en samlad bedömning har upphört definitivt.

Enligt Lagrådets mening är förhållandet mellan det som sägs i 8 § (att näringsverksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten) och 10 § (att verksamheten har upphört definitivt) något oklart. Såvitt Lagrådet kan förstå handlar 8 § snarast om den situationen då en näringsverksamhet "pausas" utan att den kan anses ha upphört. Det är därför endast i den situation som anges i 10 § som man kan tala om ett verkligt upphörande av näringsverksamhet. Orden "näringsverksamheten har upphört" i 8 § blir då – om Lagrådet har förstått bestämmelsens avsedda innebörd rätt – förvirrande. Det är då lämpligare att formulera inledningen av 8 § enligt följande.

En sökande ska inte längre anses vara företagare när det inte vidtas några åtgärder i näringsverksamheten.

Vid bedömningen enligt första stycket ska det bortses från....

Om Lagrådets förslag godtas, bör också 9 § formuleras om. Lagrådet föreslår följande lagtext.

Om, i fall som avses i 8 §, sökanden eller någon närstående till sökanden vidtar åtgärder i näringsverksamheten så att sökanden på nytt ska anses vara företagare, får en ny bedömning enligt 8 § av om sökanden inte längre ska anses vara företagare göras tidigast tre år från det att åtgärderna vidtog.

Om Lagrådets förslag godtas, behöver även en ändring göras i 3 kap. 16 § 2 (se nedan).

3 kap. 2 §

I paragrafens andra stycke finns en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela vissa föreskrifter som kompletterar bestämmelserna i paragrafens första stycke.

I författningskommentaren anges att bestämmelsen utgör en nödvändig upplysningsbestämmelse och att regeringen kan grunda föreskrifträtten på sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen. Vidare anges att möjligheten att meddela de aktuella föreskrifterna inte lämpar sig att delegera till en myndighet.

I lagrådsremissens förslag finns ytterligare 14 paragrafer som innehåller upplysningsbestämmelser av liknande slag. Lagrådet lämnar därför i det följande några övergripande synpunkter på dessa bestämmelser, varefter vissa av dessa behandlas i anslutning till respektive paragraf där de finns. Förutom förevarande paragraf gäller det 5 kap. 2 § och 9 kap. 5 §.

Övergripande synpunkter på upplysningsbestämmelser

I 8 kap. regeringsformen fördelas normgivningsmakt mellan riksdag och regering. När det gäller offentlig rätt ska föreskrifter som gäller skyldigheter eller ingrepp mot enskilda som utgångspunkt meddelas av riksdagen genom lag (2 §) medan föreskrifter som saknar sådana inslag får meddelas av regeringen genom förordning (7 § första stycket 2), den s.k. restkompetensen. Föreskrifter avseende arbetslöshetsförsäkring faller i allt väsentligt inom området för regeringens restkompetens. Ingenting hindrar dock att riksdagen

lagstiftar inom området för regeringens restkompetens (8 §) och den nu föreslagna lagen är ett exempel på sådan lagstiftning.

När riksdagen har lagstiftat inom området för regeringens restkompetens uppkommer frågan om riksdagen har ianspråktagit hela eller endast delar av det aktuella området. I det förra fallet saknar regeringen möjlighet att meddela föreskrifter grundade på regeringens restkompetens (18 § första stycket), medan en sådan möjlighet finns om endast delar av området omfattas av lagregleringen. Det måste alltså avgöras vad lagstiftaren avsett att uttömmande reglera och vad denne endast har underlåtit att reglera.

Upplysningsbestämmelser av det slag som lagrådsremissen innehåller syftar till att tydliggöra i vilka fall riksdagen endast har ianspråktagit en del av restkompetensen och lämnat en del av denna att utnyttjas av regeringen.

Över tid har man sett lite olika på om och hur det i lagstiftningen – när denna sker inom området för regeringens restkompetens – ska tydliggöras att regeringen har ett utrymme att meddela kompletterande föreskrifter. Lagstiftningen uppvisar i detta avseende flera varianter. Tidigare var det inte ovanligt med bemyndiganden till regeringen att meddela föreskrifter i vissa avseenden (s.k. kvasi-delegation) eller åligganden för regeringen att reglera en viss fråga. Båda varianterna kan ifrågasättas utifrån bestämmelserna i 8 kap. regeringsformen.

Det förekommer också att frågan inte alls adresseras i lagstiftningen, vilket innebär att regeringens eventuella utrymme för att meddela föreskrifter måste tolkas fram. Sedan ett antal år förefaller det som att rena upplysningsbestämmelser, likt de i lagrådsremissen, vunnit mark. De två senare varianterna är förenliga med 8 kap. regeringsformen.

Lagrådet har mot denna bakgrund inga invändningar i sig mot att det i den föreslagna lagen tas in ett antal upplysningsbestämmelser.

Dessa upplysningsbestämmelser har den fördelen att man undviker den ofta svåra tolkningsfrågan om riksdagen ianspråktagit hela eller endast delar av det aktuella området. Om en lag innehåller ett större antal sådana bestämmelser får de i regel anses utgöra en uttömmande uppräkningslista av i vilka avseenden regeringen kan meddela föreskrifter. Detta ställer stora krav på lagstiftaren att förutse alla situationer då förordningsbestämmelser kan behövas. Behov som inte förutsetts vid lagens tillkomst kan i dessa fall inte tillgodoses utan en lagändring, trots att en förordningsreglering skulle vara förenlig med lagstiftarens intentioner.

Upplysningsbestämmelser avseende regeringens restkompetens måste utformas på så sätt att det anges att regeringen *kan* meddela föreskrifter i visst avseende. Regeringsformen möjliggör nämligen inte, som antytts ovan, att riksdagen kräver eller ålägger regeringen att meddela föreskrifter i visst avseende. Om regeringen inom sin restkompetens inte meddelar de föreskrifter som riksdagen anser påkallade eller ger dessa ett innehåll som inte är avsett, är den enda möjligheten som står riksdagen till buds att själv reglera frågan. Goda skäl talar därmed för att centrala frågor för tillämpningen regleras i lagen.

Vidare kan noteras att regeringen enligt regeringsformen får bemyndiga en myndighet att meddela föreskrifter som faller inom området för restkompetensen (11 §). Regeringsformen medger inte att riksdagen begränsar denna möjlighet. Dessa upplysningsbestämmelser måste därför ange att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter i angivna hänseenden, även i de fall det anses olämpligt att frågan regleras på myndighetsnivå.

I sammanhanget måste observeras att en upplysningsbestämmelse av detta slag inte medför att regeringen kan besluta om avvikelser från lagen. Är avsikten att så ska kunna ske måste det i stället ges en föreskrift om att regeringen i förordning får medge avvikelser från vissa lagbestämmelser. Ett sådant medgivande kan alltså inte kopplas till restkompetensen utan kräver en uttrycklig regel (jfr nedan i anslutning till 5 kap. 2 §).

Upplysningsbestämmelsen i 3 kap. 2 §

I paragrafens första stycke anges vad som krävs för att en sökande ska uppfylla ett s.k. inkomstvillkor, något som är en förutsättning för att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning. För att villkoret ska vara uppfyllt måste en sökande inom den s.k. ramtiden ha haft "en viss minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete" och "en viss minsta inkomst av förvärvsarbete per månad under minst fyra månader".

I paragrafens andra stycke finns en upplysningsbestämmelse som anger att "[r]egeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om storleken på inkomsterna enligt första stycket".

Syftet med upplysningsbestämmelsen är att tydliggöra att regeringen kan meddela föreskrifter om de lägsta inkomster som en sökande ska ha haft för att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning.

Lagrådet konstaterar att lagen inte går att tillämpa utan sådana föreskrifter. Som anförts ovan kan riksdagen inte ålägga regeringen att meddela föreskrifter i ett visst avseende. Även om det inte föreligger några hinder mot den föreslagna regleringen – och det dessutom är föga troligt att regeringen skulle avstå från att meddela sådana föreskrifter – vill Lagrådet fästa uppmärksamheten på det förhållandet att det har överlämnats åt regeringen att meddela

föreskrifter som är helt centrala för att den föreslagna lagen ska kunna tillämpas.

3 kap. 7 §

Enligt paragrafen får vid beräkningen av sökandens sammanlagda inkomst av förvärvsarbete vissa andra ersättningar jämföras med inkomster av förvärvsarbete. Verbet "får" ger intryck av att arbetslöshetskassan har möjlighet att, på skönsmässiga grunder, bestämma om en viss ersättning av de angivna slagen ska jämföras med inkomst av förvärvsarbete. Såvitt Lagrådet förstår är detta inte avsikten, utan de angivna slagen av ersättning ska alltid jämföras med inkomst av förvärvsarbete. Enligt Lagrådets mening bör därför "får" i paragrafens första stycke respektive "ska få" i andra stycket bytas ut mot "ska". Detta bör föranleda en motsvarande ändring i rubriken före paragrafen.

3 kap. 9 §

I paragrafen finns bestämmelser om att vissa inkomster av förvärvsarbete ska undantas vid prövningen av ett inkomstvillkor. Det gäller bland annat inkomster från arbete inom ramen för ett annat arbetsmarknadspolitiskt program än programmet särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga (punkten 3).

Enligt Lagrådets mening kan det ifrågasättas om det är lämpligt att i lagtexten knyta an till ett visst arbetsmarknadspolitiskt program som regleras i en särskild förordning.¹ I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör det övervägas om den aktuella punkten ska ges en mer generell

¹ Förordningen (2017:462) om särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

utformning, exempelvis med följande lydelse.

3. arbete inom ramen för andra arbetsmarknadspolitiska program än sådana som avser särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

3 kap. 10 §

I enlighet med vad Lagrådet uttalat i anslutning till 3 kap. 7 § bör "får" bytas ut mot "ska".

3 kap. 13 och 14 §§

Paragraferna innehåller bestämmelser om hur den s.k. ramtiden fastställs. Huvudregeln, som finns i 12 §, innebär att ramtiden omfattar de tolv månader som närmast föregår den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för. Enligt 13 och 14 §§ får dock, under vissa förutsättningar, ramtiden avse viss annan tid, beräknad på i lagtexten angivet sätt. Användandet av verbet "får" ger intrycket av att bestämmelserna är fakultativa och att det finns en möjlighet för arbetslöshetskassan att även under de i 13 och 14 §§ angivna förutsättningarna tillämpa huvudregeln i 12 §. Detta torde dock inte vara avsikten. Lagrådet förordar därför att ordet "får" i båda paragraferna byts ut mot "ska".

3 kap. 16 §

Om Lagrådets förslag i anslutning till 2 kap. 8 § godtas, bör punkten 2 formuleras om enligt följande.

2. varit företagare, om sökanden inom 60 månader från det att näringsverksamheten startades inte längre ska anses vara företagare enligt 2 kap. 8 eller 10 §,

4 kap. 3 §

I paragrafen regleras den karenstid som gäller för att en sökande ska kunna få arbetslöshetsersättning. Enligt sista meningen ska karenstiden "fullgöras" inom tolv månader från och med den månad

då karenstiden inleddes. Avsikten synes vara att en sökande som hinner få ett nytt arbete efter att en karensdag har förflutit ska kunna tillgodoräkna sig den dagen inom tolv månadersperioden. Eftersom karenstiden är så kort som två dagar kan de situationer som bestämmelsen blir tillämplig på antas vara förhållandevis ovanliga.

Bestämmelsen har fått en oklar ordalydelse och skulle vinna på att formuleras om något. Lagrådet föreslår att den sista meningen ges följande utformning.

Sökanden ska tillgodoräknas en karenstid som har avbrutits, om den har påbörjats inom tolv månader från och med den månad då den inleddes.

5 kap. 2 §

I paragrafens första och andra stycken regleras hur den ersättningsgrundande inkomsten ska fastställas, dvs. den inkomst som arbetslöshetsersättningen sedan ska beräknas utifrån. I tredje stycket finns en upplysningsbestämmelse som anger att "[r]egeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om den högsta ersättningsgrundande inkomsten."

Syftet med bestämmelsen är att regeringen ska kunna införa ett tak för hur hög den ersättningsgrundande inkomsten ska få vara och därmed hur stor arbetslöshetsersättningen kan bli. En förordningsbestämmelse med ett sådant innehåll innebär en begränsning av lagbestämmelsens innehåll, dvs. att den ersättningsgrundande inkomsten ska bestämmas till ett lägre belopp än vad som följer av paragrafens första stycke. Som angetts i anslutning till 3 kap. 2 § kan sådana föreskrifter inte grundas på restkompetensen utan det krävs en uttrycklig lagregel om att avvikelser från lagen kan beslutas i förordning.

Mot denna bakgrund och med hänsyn till att en takregel endast aktualiseras när den ersättningsgrundande inkomsten beräknas enligt paragrafens första stycke föreslår Lagrådet följande utformning av tredje stycket.

Regeringen får meddela föreskrifter om att den högsta ersättningsgrundande inkomsten ska vara lägre än vad som följer av första stycket.

5 kap. 3 §

I paragrafen regleras en möjlighet att under vissa förutsättningar använda en tidigare fastställd ersättningsgrundande inkomst för en ny ersättningsperiod. En situation där detta är möjligt är då sökanden har haft inkomster av förvärvsarbete inom tolv månader från den månad då sökanden "avslutade sitt deltagande i något av de arbetsmarknadspolitiska programmen jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar" (punkten 2).

Enligt Lagrådets mening kan det ifrågasättas om det är lämpligt att i lagtexten knyta an till vissa specifika arbetsmarknadspolitiska program som regleras i särskilda förordningar.² I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör det övervägas om bestämmelsen ska ges en mer generell utformning (jfr vad som anges i anslutning till 3 kap. 9 §) eller om bestämmelsen ska ersättas med en upplysningsbestämelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om vilka inkomster från arbetsmarknadspolitiska program som kan beaktas vid bestämmelsens tillämpning.

² Förordningen (2007:414) om jobb- och utvecklingsgarantin respektive förordningen (2007:813) om jobbgaranti för ungdomar.

5 kap. 4 §

I paragrafen regleras vilka krav som ställs på medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa för att en sökande ska kunna få den högsta ersättningsnivån (80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten). I punkten 1 anges att sökanden ska ha varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under en sammanhängande tid av minst tolv månader, varav tolv månader inom ramtiden. Ramtiden utgörs enligt 3 kap. 11 § av de tolv månader som närmast föregår den månad som ansökan om ersättning avser. Ordalydelsen framstår som motsägelsefull eftersom samma tid – tolv månader – anges såväl avseende den sammanhängande tiden som ramtiden.

Vid bedömningen av om en viss tid ska anses sammanhängande ska det emellertid bortses från vissa avbrott i medlemskapet eller anslutningen (se 5 kap. 8 §). När det gäller beräkningen av ramtiden gäller att viss tid, exempelvis vid sjukdom, utgör s.k. överhoppningsbar tid och inte ska ingå i ramtiden (3 kap. 15 §). De tolv månader av sammanhängande medlemskap eller anslutning som krävs för den högsta ersättningsnivån behöver därmed inte alltid motsvara de tolv månader som utgör sökandens ramtid.

Enligt Lagrådets mening skulle bestämmelsen bli tydligare om den utformades enligt följande.

Ersättningsnivån ska vara 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten om

1. sökanden har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under hela ramtiden,
2. medlemskapet eller anslutningen har bestått under en sammanhängande tid av minst tolv månader, och
3. sökanden fortfarande är medlem eller ansluten under den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för.

5 kap. 5 §

I paragrafen regleras vilka krav som ställs på medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa för ett sökande ska få en ersättningsnivå på 60 procent. Punkten 1 är utformad på motsvarande sätt som punkten 1 i 5 kap. 4 §. Även den nu aktuella paragrafen bör formuleras om. Den kan lämpligen ges följande lydelse.

Ersättningsnivån ska vara 60 procent av den ersättningsgrundande inkomsten om

1. sökanden har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under minst de sista sex månaderna av ramtiden.
2. medlemskapet eller anslutningen har bestått under en sammanhängande tid av minst sex men mindre än tolv månader,
3. sökanden har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor under minst fyra av månaderna med medlemskap eller anslutning inom ramtiden, och
4. sökanden fortfarande är medlem eller ansluten under den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för.

7 kap. 4 §

Paragrafen reglerar situationer när en sökande ska stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning samt avstängningens omfattning. Enligt första stycket ska en avstängning gälla i 45 ersättningsdagar.

I andra stycket anges att sökanden i stället ska stängas av i 20 ersättningsdagar om det är sannolikt att sökanden skulle ha haft högst 10 dagar kvar av arbetet eller det arbetsmarknadspolitiska programmet. En delvis motsvarande bestämmelse finns i 43 b § andra stycket i den nu gällande lagen. Där anges att en sökande ska stängas av i 20 ersättningsdagar om det är sannolikt att arbetet skulle ha varat högst 10 dagar eller om programmet skulle ha pågått i högst 10 dagar.

Enligt Lagrådets mening har det föreslagna andra stycket en oklar utformning och en något annan innebörd än den nuvarande bestämmelsen. Den nya bestämmelsen tar enbart sikte på den tid som sökanden skulle ha haft kvar av arbetet eller programmet medan den nuvarande bestämmelsen handlar om den tid som arbetet skulle ha varat eller det arbetsmarknadspolitiska programmet ha pågått. Kravet på att det ska göra en sannolikhetsbedömning tycks dessutom enligt den nuvarande bestämmelsens ordalydelse gälla endast varaktigheten av ett arbete, men inte hur länge ett program skulle ha pågått. Det framstår också som en rimlig ordning eftersom det i det sistnämnda fallet handlar om varaktigheten av programmet som sådant.

I författningskommentaren till den föreslagna bestämmelsen anges att någon skillnad i sak inte är avsedd. Den nya ordalydelsen ska enligt författningskommentaren förtydliga att undantaget gäller både när högst 10 dagar kvarstår av arbetet eller programmet och när arbetet redan från start är tidsbegränsat till högst 10 dagar.

Enligt Lagrådets mening behöver bestämmelsen utformas på ett annat sätt om dessa syften ska uppnås. Innebörden i bestämmelsen skulle också bli tydligare med ett annat uttryck än "sannolikt". Lagrådet förordar uttrycket "om det kan antas". Kravet på en sådan bedömning är såvitt Lagrådet kan se dessutom relevant endast i förhållande till om arbetet skulle ha varat i högst 10 dagar, inte i förhållande till den tid som kvarstår.

Lagrådet förordar följande lydelse.

Sökanden ska i stället stängas av i 20 ersättningsdagar om högst 10 dagar kvarstår av arbetet eller om det kan antas att arbetet skulle ha varat högst 10 dagar. Detsamma ska gälla om det kvarstår högst 10 dagar av ett arbetsmarknadspolitiskt program eller om programmet skulle ha pågått i högst 10 dagar.

9 kap. 5 §

I 9 kap. 1–4 §§ regleras i vilka fall vissa angivna myndigheter, arbetslöshetskassorna samt arbetsgivare och uppdragsgivare är skyldiga att lämna uppgifter om en enskild. I samtliga paragrafer anges att uppgiftsskyldigheten föreligger då uppgifterna ”behövs” för ett ärende enligt lagen respektive – när det gäller arbetslöshetskassornas uppgiftslämnande till myndigheter – för ett ärende hos den mottagande myndigheten.

Bestämmelserna kompletteras av 5 § där det anges att ”[r]egeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vilka uppgifter som enligt 1–4 §§ ska lämnas av eller till en arbetslöshetskassa”. Detta anges i författningskommentaren utgöra en nödvändig upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter med stöd av sin restkompetens.

Lagrådet kan konstatera att lagtexten har getts en utformning som medger att regeringen snävar in den uppgiftsskyldighet som följer av 1–4 §§. Som Lagrådet anfört i anslutning till 3 kap. 2 § kan föreskrifter av sådant slag inte grundas på regeringens restkompetens.

Även om Lagrådet har förståelse för att det för den praktiska tillämpningen kan behöva tydliggöras vilka uppgifter som ska lämnas inom ramen för 1–4 §§ bör i det fortsatta lagstiftningsarbetet övervägas om inte bestämmelsen ska preciseras så att det framgår att det handlar om närmare föreskrifter i de avseenden där det enligt 1–4 §§ finns en uppgiftsskyldighet.

10 kap. 5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om den enskildes skyldighet att medverka i utredningen. Enligt tredje stycket ska uppgifter om faktiska förhållanden lämnas på heder och samvete, om inte särskilda skäl talar mot det. Bestämmelsen kan uppfattas så att den riktar sig mot den enskilde. Så uppfattad innebär den att det ankommer på den enskilde att ta ställning till om uppgifterna ska lämnas på heder och samvete. Avsikten måste dock antas vara en annan, dvs. arbetslöshetskassan ska kunna begära att den enskilde lämnar uppgifterna på heder och samvete men ska avhålla sig från det när det finns särskilda skäl (exempelvis när en sådan begäran skulle leda till att den enskilde riskerar att belasta sig själv i straffrättsligt hänseende). I praktiken torde arbetslöshetskassans begäran framställas genom att kassan tillhandahåller den enskilde ett formulär som anger att uppgifterna lämnas på heder och samvete.

Mot denna bakgrund är det enligt Lagrådets mening mera naturligt att bestämmelsen utformas så att den ger arbetslöshetskassan en möjlighet att begära att den enskilde lämnar uppgifter om faktiska förhållanden på heder och samvete. Arbetslöshetskassan kan i så fall på egen hand avgöra när det är lämpligt att utnyttja denna möjlighet. En bestämmelse om "särskilda skäl" fyller då inget syfte.

Lagrådet föreslår därför att tredje stycket formuleras enligt följande.

Om arbetslöshetskassan begär det, ska den enskilde lämna uppgifter om faktiska förhållanden på heder och samvete.

11 kap. 5 §

I paragrafen regleras till vilken domstol beslut får överklagas. Därvid anges att en arbetslöshetskassas "beslut i ärenden om rätt till arbetslöshetsersättning enligt denna lag" får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Undantag görs sedan för det fall att något annat

följer av lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt.

Enligt Lagrådets mening är bestämmelsen otydlig och kan ge intryck av att endast beslut om huruvida arbetslöshetsersättning ska lämnas eller inte är möjliga att överklaga. Avsikten är emellertid att även andra beslut som en arbetslöshetskassa meddelar ska kunna överklagas, exempelvis beslut om återkrav och olika processuella beslut, t.ex. beslut om avvisning. Enligt Lagrådets mening bör bestämmelsen därför utformas så att en arbetslöshetskassas "beslut i ärenden enligt denna lag" får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

För Lagrådet är det inte klart vad hänvisningen till 1969 års lag syftar till. I den lagen anges att en central förvaltningsmyndighets beslut enligt lagen överklagas till Arbetsdomstolen. I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör innebörden av hänvisningen klargöras.

11 kap. 11 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om tiden för överklagande. Första stycket reglerar överklagandetiden vid överklagande av sådana beslut som i första instans har prövats av en arbetslöshetskassa. Det är här fråga om i princip alla slag av beslut som fattas med stöd av lagen. I andra stycket finns en bestämmelse om tiden för överklagande i ett mycket speciellt fall, nämligen överklagande av beslut som avser utfärdande av sådana intyg som avses i 1 kap. 3 § (intyg om bibehållen rätt till arbetslöshetsersättning vid arbetsökande i vissa andra länder). Beslut av detta slag meddelas i första instans av Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och grundas inte på bestämmelserna i förevarande lag utan på den EU-förordning som omnämns i 1 kap. 3 §. Av tredje stycket följer att det vid överklagande från en arbetslöshetskassa eller från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen gäller en särskild bestämmelse om

överklagandetidens beräkning. Denna bestämmelse är avsedd att gälla såväl beslut enligt första stycket som beslut enligt andra stycket.

Enligt Lagrådets mening skulle regleringen vinna i tydlighet om de situationer som regleras i första respektive andra stycket togs in i två skilda paragrafer. Lagrådet har följande förslag till lagtext.

11 §

Ett överklagande av ett beslut enligt denna lag ska ha kommit in till den arbetslöshetskassa eller domstol som har meddelat beslutet inom två månader från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom arbetslöshetskassan eller domstolen.

Ett överklagande från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen eller arbetslöshetskassan ska dock ha kommit in inom två månader från den dag då beslutet meddelades.

12 §

Ett överklagande av ett beslut om ett sådant intyg som avses i 1 kap. 3 § ska ha kommit in till den myndighet eller domstol som har meddelat beslutet inom två månader från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom myndigheten eller domstolen.

Ett överklagande från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen ska dock ha kommit in inom två månader från den dag då beslutet meddelades.

Om Lagrådets förslag godtas, behöver hänvisningen i 1 kap. 3 § till 11 kap. 11 § ändras.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.